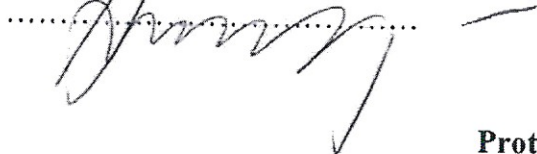

Zatwierdzam

Warszawa, 22 stycznia 2020 r.

Protokół nr 6/2019

**z szóstego posiedzenia Grupy Tematycznej ds. innowacji w rolnictwie
i na obszarach wiejskich**

W dniu 4 grudnia 2019 r. w siedzibie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Warszawie odbyło się VI posiedzenie Grupy Tematycznej ds. innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (GTI). W posiedzeniu wzięli udział przedstawiciele: Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW), Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (CDR Brwinów), Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego (WODR), Instytutów Badawczych, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Krajowej Rady Izb Rolniczych, Federacji Branżowych Związków Producentów Rolnych, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) oraz organizacji pozarządowych działających na obszarach wiejskich.

Lista obecności uczestników posiedzenia stanowi załącznik nr 1 do protokołu.

Ad 1. Posiedzenie otworzył **Przewodniczący GTI pan Henryk Skórnicki**, Dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Oddział w Radomiu, który wspominał o raporcie innowacyjności opracowanym i ogłoszonym przez Komisję Europejską w czerwcu 2019 r. W rankingu innowacyjności w krajach europejskich, Polska jest na piątym miejscu od końca. Zaznaczył również, że w raporcie podzielono państwa na cztery grupy – liderzy innowacji, silni innowatorzy, umiarkowani innowatorzy i słabi innowatorzy – Polska znalazła się w przedostatniej grupie, czyli umiarkowanych innowatorów.

Następnie głos zabrał **podsekretarz stanu Ryszard Zarudzki**, który przywitał zebranych i podkreślił, że innowacje są bardzo istotne nie tylko w rolnictwie, ale i na obszarach wiejskich. Niesłuchanie ważne są również przedsięwzięcia podejmowane w ramach działania Współpraca, w szczególności poszukiwanie partnerów do współpracy i tworzenie sieci kontaktów, także sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich. Zaznaczył również, że w grupie powinni aktywnie uczestniczyć również rolnicy i należy zwiększyć ich liczebność na posiedzeniach GTI. Wspomniał także o organizowanym przez EIP-AGRI spotkaniu w Warszawie w 2020 roku oraz o możliwości włączenia Grupy Tematycznej LEADER w stworzenie planu AKIS.

Następnie głos zabrał **pan Ireneusz Drozdowski**, Dyrektor Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, który podkreślił, że broker innowacji to rola, z której się nie wychodzi, zaś innowacja i transfer wiedzy będą na pewno tematem wiodącym wielu interwencji. Poruszył również temat współpracy i zaznaczył, że nie wyobraża sobie AKIS-u, czyli systemu transferu wiedzy bez modelu, wynikającego z chęci współpracy. Współpraca musi wynikać z motywacji, czyli należy pracować nie tylko nad systemem, ale również nad środowiskiem do wdrażania innowacji. Grupa tematyczna ds. innowacji jest niezwykle ważnym narzędziem w transferze wiedzy i innowacji. W sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich są już brokerzy, ale ten model pracy należy przenieść na innych doradców, na innych pracowników doradztwa, nauki i innych podmiotów, które funkcjonują na rzecz rolnictwa.

Ad. 2. Następnie **Przewodniczący GTI** poddał pod głosowanie zaproponowany porządek obrad:

1. Otwarcie szóstego posiedzenia Grupy Tematycznej ds. innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, powitanie uczestników – przedstawiciel MRiRW oraz Henryk Skórnicki, Przewodniczący GTI.
2. Przedstawienie i przyjęcie porządku obrad.
3. Bieżąca informacja o funkcjonowaniu Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich oraz Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich („SIR”) w Polsce – Paweł Krzeczunowicz, Dyrektor CDR w Brwinowie Oddział w Warszawie.
4. Informacja z realizacji Planu operacyjnego w zakresie SIR na lata 2018 - 2019 i funkcjonowania Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz proponowane zmiany – Iwona Obojska-Chomiczewska, Kierownik Zespołu Innowacji w rolnictwie ds. obsługi SIR, CDR w Brwinowie Oddział w Warszawie.
5. Przyjęcie uchwały w sprawie zaopiniowania projektu zmian Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019 dla działań: Poszukiwanie partnerów KSOW do współpracy w ramach działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 13 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW na lata 2014-2020 oraz ułatwianie tej współpracy oraz Działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich.
6. Informacja z prac zespołów roboczych – koordynatorzy zespołów oraz propozycje prac zespołów w 2020 roku.
7. Dyskusja.

8. Transfer wiedzy i innowacji w ramach WPR po 2020 - Ewa Grodzka, Naczelnik Wydziału Doradztwa Rolniczego i Transferu Wiedzy, Departament Doradztwa i Nauki MRiRW.
9. Informacja o pracach Europejskiej Sieci Innowacji, w tym prezentacja Planu pracy na 2020 rok - Henryk Skórnicki, Przewodniczący GTI
10. Dyskusja.
11. Aktualny stan prac w zakresie wdrażania działania „Współpraca” w ramach PROW 2014-2020 – Łukasz Tomczak, zastępca Dyrektora Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich MRiRW.
12. Dyskusja.
13. Podsumowanie i zamknięcie posiedzenia.

Grupa jednogłośnie przyjęła agendę spotkania (26 osób spośród 45 uprawnionych do głosowania).

Ad 3. Pan Paweł Krzczunowicz, Dyrektor CDR w Brwinowie Oddział w Warszawie, przedstawił bieżącą informację na temat Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich oraz Sieci Na Rzecz Innowacji, w szczególności temat środków finansowych, umów z partnerami na operacje partnerskie. W ramach operacji na poziomie krajowym, instytucja zarządzająca wprowadziła innowację, która polega na tym, że mają być możliwe operacje dwuletnie, czyli takie operacje, których okres kwalifikowalności przyjąłby się od dnia złożenia wniosku, do dnia 31 października 2021 roku. Dzięki takiemu rozwiązaniu można będzie realizować większe operacje, o większym zasięgu, a przy tym będzie możliwość refundacji kosztów etapowo, co stanie się ułatwieniem dla partnerów. Wspomniał także o organizowanych dla Partnerów KSOW konsultacjach w dniach 13 grudnia 2019 roku oraz 8 i 13 stycznia 2020 roku. Omówił również operacje własne, które jednostka centralna przeprowadziła w KSOW-ie: – udział KSOW w dziesięcioleciu istnienia Europejskiej Sieci Rozwoju Obszarów Wiejskich w kwietniu 2019 roku w Brukseli; – wyjazd przedstawicieli jednostki centralnej, przedstawicieli instytucji zarządzającej, przedstawicieli kilku jednostek regionalnych i samorządów do Finlandii, żeby zobaczyć, jak funkcjonuje sieć w innym kraju; – zorganizowanie międzynarodowych warsztatów dotyczących smart village w Warszawie w październiku 2019 roku. Omówił także temat współpracy przedstawicieli polskich instytucji w grupach i zespołach, które są prowadzone przez Europejską Sieć Rozwoju Obszarów Wiejskich, przede wszystkim prace, które są prowadzone wokół tematyki smart village, biogospodarki i coraz częściej zmian klimatycznych.

Podsekretarz stanu Ryszard Zarudzki dodał, że smart village to nie tylko informatyzacja we wsi, to jest nowa filozofia podejścia i należy zmienić myślenie. Wspomniał także o ważnym wydarzeniu jakim jest Europejski Parlament Wiejski w Hiszpanii i wstępnych propozycjach zorganizowania Europejskiego Parlamentu Wiejskiego w Polsce.

Pan Paweł Krzeczunowicz dodał, że 22-23 kwietnia 2020 r. odbędzie się spotkanie organizowane przez EIP-AGRI w Polsce na temat AKIS-u, co stworzy równie okazję, żeby pokazać co w tematyce AKIS-u jest robione w Polsce. Organizatorem jest DG AGRI Komisji Europejskiej a współgospodarzem Ministerstwo Rolnictwa.

Głos zabrał **pan Ryszard Kogut**, Zastępca Dyrektora Biura Pomocy Technicznej MRiRW, który omówił finansowanie operacji w ramach Działania 5 „Poszukiwanie partnerów KSOW do współpracy w ramach działania „Współpraca”. Przedstawił także budżet na Konkurs nr 4 – limit na operacje dwuletnie – na 2020 rok wynosi 14,5 mln i na 2021 rok 14,5 mln zł. Zaznaczył także, że planując operację dwuletnią partner powinien rozłożyć środki na dwa lata, najlepiej proporcjonalnie.

Pani Katarzyna Boczek, Zastępca Dyrektora CDR w Brwinowie, wspomniała o konkursie grantowym organizowanym przez Ministerstwo Cyfryzacji, gdzie na informatyzację można otrzymać grant do wysokości 65 tys. zł na jedną gminę, a do dyspozycji jest fundusz w wysokości 120 mln zł.

Ad. 4. Pani Iwona Obojska-Chomiczewska, Kierownik Zespołu Innowacji w rolnictwie ds. obsługi SIR, CDR w Brwinowie Oddział w Warszawie, przedstawiła informacje z realizacji Planu operacyjnego w zakresie SIR na lata 2018 - 2019 i funkcjonowania Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz przedstawiła proponowane zmiany.

Ad. 5 Poddano pod głosowanie przyjęcie uchwały w sprawie zaopiniowania projektu zmian Planu operacyjnego KSOW na lata 2018 - 2019 dla działań: Poszukiwanie partnerów KSOW do współpracy w ramach działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 13 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW na lata 2014-2020 oraz ułatwianie tej współpracy oraz Działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich. Uchwała została podjęta jednogłośnie (26 osób spośród 45 uprawnionych do głosowania).

Ad. 6 Dyrektora Katarzyna Boczek przedstawiła prace Zespołu roboczego „Transfer wiedzy pomiędzy nauką i praktyką”.

Podsekretarz stanu Ryszard Zarudzki podziękował za prace Zespołu, która będzie pomocą i wsparciem dla prac MRiRW, a omawiany raport może być elementem wsadu do planu dotyczącego AKIS-u. Wskazał, by zaakcentować mocne strony i podać od trzech do pięciu rekomendacji, zaleceń, w jaki sposób można wzmacniać ten system i przez jakie konkretnie rekomendacje.

Następnie **pani Barbara Sałata**, CDR w Brwinowie Oddział w Radomiu, przedstawiła prace Zespołu roboczego „Tworzenie i rozwój krótkich łańcuchów dostaw i rynków rolnych”. **Przewodniczący GTI pan Henryk Skórnicki** podkreślił, że praca tego Zespołu roboczego była inspiracją do opracowania realizacji operacji własnej związanej z krótkimi łańcuchami dostaw. W ramach tej operacji zorganizowano dwie konferencje tematyczne w różnych częściach kraju, jak również przygotowano 15 filmów instruktażowych. Dodatkowo została przygotowana publikacja.

Pan Dariusz Pomykała, CDR w Brwinowie Oddział w Radomiu, przedstawił prace Zespołu roboczego „Ochrony wód przed zanieczyszczeniami azotem pochodzenia rolniczego”. **Przewodniczący GTI** poinformował, że w 2020 roku Zespół powinien kontynuować swoje prace nad zagadnieniami dotyczącymi ograniczenia emisji gazów, zgodnie z przepisami unijnymi dyrektywy NEC.

Dyrektor Katarzyna Boczek zaznaczyła, że w wyniku pracy zespołów zaczęły powstawać następne zespoły i podgrupy, które pracują np. nad zidentyfikowaniem głównych problemów w relacji między nauką, rolnikiem a konsumentem. Równocześnie rozpoczęły się prace nad tworzeniem sieci gospodarstw demonstracyjnych po to, żeby ta współpraca była bardziej płynna.

Ad 7. Przewodniczący GTI pan Henryk Skórnicki wspominał także o spotkaniu z dyrektorami jednostek doradztwa organizowanym przez MRiRW, podczas którego pojawił się pomysł prac nad nowymi zadaniami dotyczącymi odnawialnych źródeł energii i różnych form wspólnego działania, w tym między innymi spółdzielni energetycznych. Następnie otworzył dyskusję.

Głos w dyskusji zabrał **pan Jarosław Mostowski**, Zastępca Dyrektora Świętokrzyskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, który poruszył kwestię potrzeby zatrudniania pracowników w ODR-ach, w tym większej ilości osób niekoniecznie z rolniczym wykształceniem z powodu skomplikowanej procedury uzyskania kwalifikacji doradcy rolniczego. Odniósł się również do tematyki funduszy dla doradztwa i konieczności rozłożenia w czasie realizacji konkretnych działań, by uniknąć nagromadzenia zadań w jednym okresie.

Podsekretarz stanu Ryszard Zarudzki wyjaśnił zaistniałą sytuację i zapewnił, że MRiRW pracuje nad znalezieniem rozwiązań problemów wspomnianych przez przedmówcę.

Dyrektor Edyta Wieczorkiewicz-Dudek, Zastępca Dyrektora Doradztwa i Nauki MRiRW, uzupełniając wypowiedź podsekretarza stanu Ryszarda Zarudzkiego, odniosła się do sposobu, w jaki zostanie w pracy MRiRW wykorzystany raport Zespołu, który pracował nad systemem transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie. Wspomniała także o konieczności budowania powiązań i zachęcania do współpracy oraz o kwestii systemu AKIS. Istotne jest udrażnianie współpracy pomiędzy poszczególnymi partnerami, żeby ta współpraca działała na korzyść i na rzecz rolników.

Pan Paweł Konopacki, reprezentujący Instytut Ogrodnictwa, odniósł się do referatu dotyczącego systemu transferu wiedzy i innowacji i zaproponował rozszerzyć rekomendacje o przywrócenie formy oceny nie tylko pracowników instytutów, ale również i elementu finansowania instytutów, żeby móc przywrócić działalność instytutów, mającą uzupełnić to, co oferują ODR-y.

Przewodniczący GTI zaznaczył, że największą wartością dodaną zespołów roboczych jest nawiązanie współpracy instytucjonalnej, czyli jest to pierwszy krok do sieciowania, wymiana doświadczeń np. dzięki nawiązaniu współpracy instytucjonalnej. W przypadku programu azotanowego udało się uniknąć sporych kłopotów i również problemów związanych z wdrażaniem dyrektywy azotanowej w gospodarstwach rolnych – głównie dzięki temu, że w zespole byli przedstawiciele Inspekcji Ochrony Środowiska, Ministerstwa Gospodarki Wodnej, Agencji Restrukturyzacji. Została też podjęta próba ujednoczenia podejścia do egzekwowania wymogów programu azotanowego.

Ad. 8. Pani Ewa Grodzka, Naczelnik Wydziału Doradztwa Rolniczego i Transferu Wiedzy, Departamentu Doradztwa i Nauki MRiRW, przedstawiła informacje dotyczące transferu wiedzy i innowacji w ramach WPR po 2020.

Ad. 9. W imieniu pana **Henryka Skórnickiego**, Przewodniczącego GTI, informację o pracach Europejskiej Sieci Innowacji, w tym prezentację planu pracy na 2020 rok przedstawił **Aleksander Bomberski**, krajowy broker innowacji, działający w ramach CDR w Brwinowie Oddział w Warszawie. Obecnie ponad 50 grup operacyjnych w ramach trzeciego naboru jest współtworzonych lub tworzonych z udziałem Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego i Centrum Doradztwa Rolniczego.

Pan Henryk Skórnicki dodał, że obecnie na poziomie europejskim funkcjonują 43 grupy fokusowe i zauważalne jest zwiększenie aktywności ze strony polskich instytucji - nie tylko jednostek naukowych, doradztwa, również podmiotów prywatnych. Zaznaczył także, że grupy fokusowe to trampolina do Horyzontu, a tam nawiązuje się cenne kontakty, buduje się autorytet i markę oraz tworzy się wspólne koncepcje pod przyszłe projekty Horyzontu.

Następnie **podsekretarz stanu Ryszard Zarudzki** wspomniał o konferencji, gdzie wśród jedenastu krajów MRiRW jest partnerem w międzynarodowym konsorcjum i liderem jednego z zadań projektowych. Natomiast liderem całego projektu jest polski Instytut Nawożenia Uprawy i Gleboznawstwa. Projekt Instytutu jest bardzo prestiżowy, a Polska dzięki niemu staje się prekursorem i inicjatorem. Istotnym jest to, żeby przedstawiciele nauki mogli się integrować i generować, by powstawały innowacje w rolnictwie.

Ad. 10. Przewodniczący zachęcił uczestników posiedzenia do kontynuowania dyskusji po zakończeniu spotkania w formie elektronicznej. Podsumowanie jest zostanie przedstawione na kolejnym posiedzeniu GTI.

Ad. 11. W imieniu Dyrektora Łukasza Tomczaka *Aktualny stan prac w zakresie wdrażania działania „Współpraca” w ramach PROW 2014-2020* przedstawiła pani **Katarzyna Zapora** z Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich MRiRW. W chwili obecnej trwają bardzo intensywne prace – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa modyfikuje dokumentację, czyli wnioski o przyznanie pomocy, wnioski o płatność, instrukcje do tych dokumentów oraz wzór umowy o przyznanie pomocy. W najbliższych dniach te dokumenty trafiają do opiniowania przez MRiRW, a następnie umieszczone zostaną na stronie internetowej, by w pierwszych dwóch tygodniach grudnia ogłosić konkurs.

Wspomniała także o przebiegu pilotażu konkursu oraz o konieczności zachęcania potencjalnych wnioskodawców na wszystkich spotkaniach, żeby wzięli udział w konkursie.

Ad. 12. Głos w dyskusji zabrał dyrektor **Ireneusz Drozdowski**, który podkreślił rolę i osobiste zaangażowanie podsekretarza stanu Ryszarda Zarudzkiego, aby nowelizacje rozporządzenia były możliwe. Udział ODR-ów w pracach 50 grup świadczy o licznych zaangażowaniu oraz o zmianach, które zaszły nie tylko w rozporządzeniu, ale i w całej sieci, w tym również w Ośrodkach Doradztwa Rolniczego. Zaznaczył także, że grupa tematyczna do spraw innowacji jest narzędziem stworzonym do sieciowania i widać już efekty działań np. na przykładzie zespołów pracujących w ramach GTI. GTI jest instrumentem, który zachęca do sieciowania, pokazuje nowe obszary i oczywiście tworzy klimat do szerokiej współpracy. Klimat niewynikający z przynależności służbowej, czy z zapisów statutowych, ale z tego, że jest silna potrzeba, żeby myśleć i działać razem. W krajach, gdzie kompetencje społeczne mieszkańców są bardzo wysokie, jeżeli chodzi o potrzebę współpracy, tam są grupy producentów rolnych, czy setki tysięcy różnych inicjatyw, form spółdzielczych na każdym poziomie życia. Gdy są wdrażane innowacje, to model AKIS-u jest czymś bardzo naturalnym. W Polsce na obszarach wiejskich jest jeszcze pewna przestrzeń do wypełnienia, ale pomoc może plan strategiczny i te interwencje, które dzisiaj są planowane w obszarze chociażby rolnictwa, doradztwa i wszystkich podmiotów im towarzyszącym.

Następnie **podsekretarz stanu Ryszard Zarudzki** podkreślił, że aktywność Ośrodków Doradztwa Rolniczego i partnerów jest kluczem do sukcesu – ważne są także działania instytucji współpracujących, izb rolniczych itp. Praca ta jest kluczowa dla rozwoju, dla postępu i dla transferu wiedzy i innowacji. Następnie wspomniał, że 18 grudnia 2019 r. jest ostatnim dniem pełnienia przez niego obowiązków wiceministra i podziękował za 4 lata współpracy, licząc na utrzymanie kontaktów oraz dalszą współpracę w przyszłości.

Pan Henryk Skórnicki podziękował podsekretarzowi stanu Ryszardowi Zarudzkiemu w imieniu zebranych za zaangażowanie, współpracę i udział we wszystkich posiedzeniach grupy tematycznej.

Przewodniczący grupy podsumował i zamknął posiedzenie.

Wnioski i ustalenia z posiedzenia:

1. Zgłaszanie propozycji funkcjonowania zespołów roboczych na 2020 rok do sekretarza grupy do końca grudnia 2019 r.
2. Uchwała w sprawie zespołów roboczych będzie podjęta w trybie obiegowym styczeń 2020 r.

Załączniki:

1. Lista obecności
2. Uchwała nr 16 Grupy Tematycznej ds. innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich działającej przy Grupie roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich z dnia 4 grudnia 2019 r. w sprawie zaopiniowania projektu zmian Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019 dla działań: *Poszukiwanie partnerów KSOW do współpracy w ramach działania „Współpraca”, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 13 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW w ramach PROW na lata 2014-2020 oraz ułatwianie tej współpracy oraz Działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich.*
3. Prezentacja *Zmiany do Planu operacyjnego KSOW na lata 2018-2019 w zakresie SIR*
4. Prezentacja *Rozwój systemu transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie – podsumowanie prac Zespołu*
5. Prezentacja *Zespół Roboczy ds. tworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw i rynków rolnych*
6. Prezentacja *Działalność Zespołu Roboczego ds. Ochrony wód przed zanieczyszczeniami azotem pochodzenia rolniczego i realizacja dotychczasowych działań związanych z Programem azotanowym*
7. Prezentacja *Plan pracy Europejskiej Sieci Innowacji EIP-AGRI na 2020 rok*
8. Prezentacja *Wymiana wiedzy i innowacji w ramach WPR po 2020*
9. Prezentacja *Działanie „Współpraca” PROW 2014–2020 aktualności + zmiana rozporządzenia*

Sporządziła: Anna Mroziak - Kozak, Joanna Surowiec – Jednostka Centralna KSOW, CDR
Oddział Warszawa